

Katerina Kolozova | The Wonder of the Most Dramatic Contradiction of Capitalism

(2020-04-03)

Katerina Kolozova is professor of political philosophy, epistemology and feminist studies at several universities in Southeastern Europe and the author of *Capitalism's Holocaust of Animals: A Non-Marxist Critique of Capital, Philosophy and Patriarchy* (London: Bloomsbury Academic, 2019).

Institute of Social Sciences and Humanities - Skopje
katerina.kolozova@isshs.edu.mk

Katerina Kolozova | Kapitalizmin en dramatik çelişkinin harikaları¹

(2020-04-18)

Katerina Kolozova Güneydoğu Avrupa'da birkaç üniversitede siyaset felsefesi, epistemoloji ve feminizm çalışmaları profesörüdür. Ayrıca *Capitalism's Holocaust of Animals: A Non-Marxist Critique of Capital, Philosophy and Patriarchy* (Londra: Bloomsbury Academic, 2019) kitabının yazarıdır.

Institute of Social Sciences and Humanities - Skopje
katerina.kolozova@isshs.edu.mk

Amidst the frustration caused by the restricted and police controlled freedom to move, to socially interact, the suspended right to assembly and the impossibility to enjoy in what gives us pleasure through social interaction, we are witnessing a phenomenon far more fascinating than our human frustration. The machine of capital, the automaton of producing surplus value or simply monetary value - can pause. Therefore, it can stop. The industries that currently operate tend to produce just as much as required to keep the moribund economy on life support and sustain humanity in life. In times of corona, in times when a dumb virus purposelessly disrupts or temporarily (and we do not know for how long) cancels reality, an *economy dictated by use rather than surplus value begins to seem possible*. Thanks to a purposeless intervention of a silly thing, a virus, a different political economy has emerged. It is so for the time-being, but no one knows how long this impermanence will last. Currently, we all act as if it were here to stay. We treat it as permanence. A meaningless intrusion in a world built in a particular way has turned upside down, suspended or perhaps abolished a discursive universe and the philosophy of exploitation of matter pertaining to it, i.e., the World as we know it. The "real" (in the Lacanian) sense, has severed the signifying automaton - the pleasure principle - and is inviting the

Kısıtlanmış ve polisçe denetim altına alınmış hareket etme özgürlüğünün ve toplumsal karşılıklı etkileşim özgürlüğünün; askıya alınmış toplanma hakkının ve toplumsal karşılıklı etkileşim yoluyla bize haz veren şeyin tadını çıkarma imkânsızlığının neden olduğu bir hüsranın orta yerinde insanî hayal kırıklığımızdan çok daha büyüleyici bir fenomene şahitlik ediyoruz. Sermaye makinesi, artı değer ya da basbayağı nakdî değer üreten otomat – duraklayabilir. Dolayısıyla, durabilir. Hâlen faaliyet gösteren endüstriler, can çekişen ekonomiyeye yaşam desteği sağlamak ve insanlığı yaşamda tutmak için gerektiği kadar üretim yapma eğilimindedir. Korona günlerinde, dilsiz virüsün gerçekliği amaçsızca altüst ettiği ya da geçici olarak (üstelik ne kadar süreceğini bilmediğimiz bir süre boyunca) hükümsüz kıldığı zamanlarda, artı değer yerine kullanım değeri tarafından dikte edilen ekonomi mümkün görünmeye başlıyor. Saçma sapan bir şeyin, bir virüsün amaçsız müdahalesi sayesinde farklı bir politik-ekonomi ortaya çıktı. Şimdilik böyle, fakat hiç kimse bu süreksizliğin ne kadar süreceğini bilmiyor. Şu anda hepimiz sanki virüs burada kalacakmış gibi davranıyoruz. Ona, kalıcı bir şey muamelesi yapıyoruz. Belli bir biçimde inşâ edilmiş bir dünyada gerçekleşen anlamsız bir istila

¹Published in: *Baykus: Felsefe Yazıları* (April 18, 2020). <https://baykusfelsefe.com/2020/04/18/kapitalizmin-en-dramatik-celisikisinin-harikalari-katerina-kolozova>, trans. from the English by Çağatay Özyürek and Mustafa Yalçınkaya.

symbolic to restructure itself. In fact, the language and not merely the symbolic must now create sense out of this nonsense.

Let us begin with the givens which are no longer that: the given that the economy operates as a quasi-natural force has been shattered if not rendered obsolete. Apparently, economy is always already political. It does not have to be driven by surplus value but by use (value). Private companies, the capital, can operate under the stringent conditions of the states. State controlled economy can be capitalist in the sense that private capital has set it into motion and it relies on estranged labor or wage labor. However, in order for the economy to be capitalist *stricto sensu* it must be driven by the M-M' principle, as postulated by Karl Marx. The fact whether the enterprise is privately owned is not the determination of the last instance (even though it is one of the defining factors), but rather whether production is driven by the principle of surplus value estranged and detached from material use relying on the alienated, abstracted wage labor. As Marx has argued, capitalist economy can be enacted by either a capitalist state and a bourgeois society or a socialist state and a society that acts as a collective bourgeois, something he called "vulgar socialism," focusing on distribution instead of the problem of alienation.¹ The alienation in question can be one of labor, but also of monetary value or the fetish of value from use, and last but not least of economic production from *nature*.²

Consider this quote from Marx's "Critique of the Gotha Programme":

Labor is not the source of all wealth. Nature is just as much the source of use values (and it is surely of such that material wealth consists!) as labor, which itself is only the manifestation of a force of nature, human labor power ... And insofar as man from the beginning behaves toward nature, the primary source of all instruments and subjects of labor, as an owner, treats her as belonging to him, his labor becomes the source of use values, therefore also of wealth. The bourgeois have very good grounds for falsely ascribing supernatural creative power to labor; since precisely from the fact that labor depends

¹ Cf. Karl Marx, "Critique of the Gotha Programme," *Marxists.org* (1999). <https://www.marxists.org/archive/marx/works/1875/gotha>.

² Marx, "The Gotha Programme."

söylemsel bir evrenin, ayrıca ona ait olan maddeyi, yani, bildiğimiz şekliyle Dünya'yı, istismar eden felsefenin altını üstüne getirdi, bunları askıya aldı ve belki de ortadan kaldırdı. "Gerçek" (Lacancı) manada, anlamlandırma otomatını –haz ilkesi– parçalamış bulunuyor, üstelik simgesel olanı kendini yeniden yapılandırması için davet ediyor. Aslına bakılırsa, sadece simgesel olan değil, dil de artık bu saçmalıktan bir anlam çıkarmalıdır.

Şundan daha fazlası olmayan verili kabullerle başlayalım: Ekonominin sözde doğal bir güç olarak faaliyet göstermesi şeklindeki verili-olan mesela, modası geçmiş hâle gelmediyse bile, paramparça oldu. Görünen o ki, ekonomi her zaman zaten politikti. Ekonomi mutlaka, artı değerden ziyade kullanım (değeri) tarafından yönlendirilmek zorunda değil. Özel şirketler, sermaye devletlerin sıkı koşulları altında faaliyet gösterebilir. Devlet denetimindeki ekonomi, özel sermayenin onu harekete geçirmesi ve sırtını dışsallaşmış emeğe ya da ücretli emeğe dayaması anlamında kapitalist olabilir. Beri yandan, ekonominin *stricto sensu*² kapitalist olması için, Karl Marx'ın koyutladığı gibi, P-P' ilkesi tarafından yönlendirilmesi îcâb eder. Bir şirketin özel mülkiyete ait olup olmaması son kertede belirlenim (her ne kadar bu belirlenim onun tanımlayıcı etmenlerden biri olsa da) değil, aksine üretimin yabancılaşmış, soyutlanmış ücretli emeğe dayanan maddî kullanımından dışsallaşan ve onunla ilişkisi kopan artı değer ilkesi tarafından yönlendirilip yönlendirilmemesiyle ilgilidir. Marx'ın ileri sürdüğü gibi, kapitalist ekonomi ya kapitalist devlet ve burjuva toplumu tarafından ya da sosyalist devlet ve onun "vulgar sosyalizm" dediği, yabancılaşma problemi yerine dağıtıma odaklanan kolektif burjuvazi gibi davranan bir toplum tarafından sahnelenebilir.³ Söz konusu yabancılaşma emeğin yabancılaşması, hatta nakdî değerın yabancılaşması ya da kullanımdan gelen değerın fetişî olabilir, sonuncu fakat bir o kadar da önemli olacak şekilde, ekonomik üretimin doğadan yabancılaşması da olabilir.⁴

"Gotha Programı'nın Eleştirisi"nden alınan şu pasajı düşünün:

Emek, tüm zenginliğin kaynağı değildir. Emek kadar doğa da kullanım değerlerinin (ne de olsa maddî zenginlik bunlardan oluşur!) kaynağıdır; emeğin kendisi de, bir

² (Lat.) Dar manada.

³ Krş. Karl Marx, "Gotha Programı'nın Eleştirisi".

⁴ Marx, "Gotha Programı".

on nature it follows that the man who possesses no other property than his labor power must, in all conditions of society and culture, be the slave of other men who have made themselves the owners of the material conditions of labor.³

The determination in the last instance is, therefore, not merely the estrangement of labor but the estrangement of society (and economy) from nature. Nature is further determined as matter or materiality. It is something that permits us to place Marx in a contemporary context by saying that the human pretension to construct a purely speculative universe based on the exploitation of materiality even in cases where technology and nature are merged, thus referring to matter in a purely formal sense, is the cornerstone contradiction of capitalism. The dialectics between nature and transcendence or human pretension must be reversed. The silly, purposelessly spreading virus renders the contradiction at stake no longer sustainable under the conditions of capitalism. The intervention of the real is as always senseless, robbed of purpose, it is a symptom, as Lacan would put it. The symptom we are facing is that nature cannot be endlessly exploited, it creates its own mechanisms of self-protection against rendering it mere resource rather than an ontic entity in its own right, independent from human pretension to decide of its reality in a humanist World. As Laruelle has demonstrated, “the World” equals philosophy in the sense that it not only creates a language around the real but also declares what is real, decides of the reality of the exteriority it faces: for example, according to capital as philosophy, nature’s reality is that of being mere “resource” to value creation, use is mere currency in the creation of surplus value, value is superior to mere “materiality” and/or animality. Only on the basis of a complete *holokaustos* (in the sense of the ancient Greek sacrifice consisting in the complete burning of the flesh) of all animality and of all animals, but also of other “natural resources,” can an absolute rule of pure Speculative Reason take place, as demonstrated in all hitherto existing philosophy. The corona outbreak has proven this philosophical and capitalist dream to be an infantile phantasmagoria.

Now, even though imprisoned in our homes or elsewhere, such as in state organized quarantines, we must recognize the fact that we

doğa gücünün, insanın emek gücünün ifadesinden başka bir şey değildir ... İnsanın emeği, sadece, insan kendisini başından itibaren doğanın, yani tüm emek araçlarının ve emek nesnelerinin ilk kaynağının sahibi saydığı, doğayı kendisine ait kabul ettiği sürece, kullanım değerlerinin ve dolayısıyla aynı zamanda zenginliğin kaynağı olur. Burjuvalar, emeğe doğaüstü yaratıcılık gücü atfetmek konusunda çok iyi nedenlere sahiptir; çünkü tam da emeğin doğaya bağımlılığı yüzünden, kendi emek gücünden başka hiçbir varlığa sahip olmayan insan, tüm toplumsal ve kültürel koşullar altında, kendilerini çalışmanın maddî koşullarının sahipleri kılımış olan başka insanların kölesi olmak zorundadır.⁵

O halde, son kertede, belirlenim sırf emeğin değil toplumun (ve ekonominin) doğadan dışsallaşmasıdır. Doğa ayrıca madde veya maddîlik meselesi olarak belirlenmiştir. Bu durum bizlere, teknoloji ve doğanın kaynaştığı durumlarda bile maddîliğin suistimaline dayalı saf spekülâtif bir evren inşâ etme şeklindeki insanî iddianın kapitalizmin çelişkindeki köşe taşı olduğunu söyleyerek ve dolayısıyla meseleye salt biçimsel anlamda gönderme yaparak Marx’ı modern bağlama oturtma izni veriyor. Doğayla aşkınlık veya insanî iddia arasındaki diyalektik tersine çevrilmelidir. Budalaca, amaçsızca yayılan virüs söz konusu çelişkiyi artık kapitalizmin koşulları altında sürdürülemez hale getiriyor. Gerçeğin müdahalesi her zaman manasız, amaçtan âzâde olmuştur; o, Lacan’ın ortaya koyduğu gibi, bir semptomdur. Karşı karşıya kaldığımız semptom doğanın sonsuza kadar sömürülemez olmasındır; doğa kendini, doğal gerçekliğe insancıl bir Dünya’da karar verme şeklindeki insanî iddianın bağımsız, kendi başına ontik bir mevcudiyetten ziyade salt kaynak kılan tutuma karşı öz-savunma düzeneklerini yaratır. Laruelle’in kanıtlandığı gibi, “Dünya”, yalnızca gerçeklik etrafında bir dil yaratması anlamında değil, ama ayrıca gerçeğin ne olduğunu bildirmesi, karşı karşıya kaldığı dışsallığın gerçekliğine karar vermesi anlamında felsefeye eşittir; örneğin, tıpkı felsefeninki gibi sermayenin bakış açısından da doğanın gerçekliği sırf değer yaratımına “kaynak” olmaktır, kullanım sadece artı değer yaratımında geçerlidir, değer salt “maddîlik”ten ve/veya canlılıktan üstündür. Tüm canlılığın ve

⁵ Karl Marx ve Friedrich Engels, *Gotha ve Erfurt Programları Üzerine*, çev. Erkin Özpal (İstanbul: Yordam Kitap, 2017), ss. 20-21.

³ Ibid., available at <https://www.marxists.org/archive/marx/works/1875/gotha/cho1.htm>.

are witnessing the most dramatic contradiction, that of the determination of the last instance of capitalism and attempt to invent a socialist economy that surpasses the stated contradiction and does not repeat the errors of the 20th century vulgar socialism. The entire world is caught in the same lockdown, and witnesses the same contradiction and similar state interventions, whereas seven billion individual lives are eerily similar - our action must be, therefore, global and internationalist.

tüm canlıların, ama ayrıca diğer “doğal kaynaklar”ın eksiksiz bir holokaustosunu (bedenin tümüyle yakılmasını içeren antik Grek kurban ritüeli anlamında) zemininde, yalnızca bu zeminde saf Spekülatif Aklın mutlak bir hükümlanlığı meydana gelebilir; şimdiye dek var olan tüm felsefede gösterildiği gibi. Korona salgını bu felsefi ve kapitalist düşün çocuksu bir gölge oyunu olduğunu gösterdi.

Şu halde, evlerde veya başka bir yerde, mesela devlet örgütlü karantinelerde olsak bile en dramatik çelişkiye, kapitalizmin son merciinin belirlenimi çelişkisine tanıklık ettiğimizi anlamalı, ayrıca belirtilen çelişkiyi aşan ve 20. yüzyıl vulgar sosyalizminin hatalarını tekrar etmeyen bir sosyalist ekonomi icat etmeye girişmeliyiz. Tüm dünya benzer bir tecride kapıldı ve aynı çelişkiye, benzer devlet müdahalelerine tanıklık ediyor, mademki 7 milyar münferit can ürkütücü şekilde birbirine benzerdir, o hâlde eylemlerimiz de küresel ve enternasyonalist olmalı.

Çeviri Çağatay Özyürek ve Mustafa Yalçınkaya